

УДК 339.924:339.94

ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ФІНЛЯНДІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

К. М. Новосад

студентка 3 курсу, група МЕ-31, навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент Ю. В. Вашай

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

Статтю присвячено дослідженню особливостей розвитку фінансової системи Фінляндії. Досліджено ключові аспекти реформування фінансово-економічних відносин країни на шляху до розвитку економіки знань із прийняттям Концепції національної інноваційної системи.

Ключові слова: фінансова система держави, інноваційна економіка, банківська система, відсоткова ставка.

Статья посвящена исследованию особенностей развития финансовой системы Финляндии. Исследованы ключевые аспекты реформирования финансово-экономических отношений страны на пути к развитию экономики знаний с принятием Концепции национальной инновационной системы.

Ключевые слова: финансовая система государства, инновационная экономика, банковская система, процентная ставка.

The article is devoted to the study of the peculiarities of the development of the financial system of Finland. The key aspects of the reform of the financial and economic innovations of the land on the way to the development of the knowledge economy based on the Concept of the National Innovation System have been completed.

Keywords: the financial system of the state, the innovation economy, the banking system, the admission rate.

Правильно сформована фінансова система виступає основою для вдалого та ефективного функціонування економіки країни, забезпечення подальшого розвитку та її стабільності. Важливу роль у формуванні державної стратегії відіграє рівень соціально-економічного розвитку. Досвід функціонування економічного сектору Фінляндії містить цікаві аспекти вивчення можливостей його застосування в інших країнах.

Вивченню сутності та основних складових фінансових систем країн світу присвячено достатньо велику кількість наукових праць. Вагомий внесок у дослідження проблематики фінансових систем країн належить зарубіжним та вітчизняним науковцям, зокрема Т. Давиденко, О. Щербаковій, І. Гутій, К. Курильчик, К. Дж. Дальман, Й. Роутті, Юля-Анттила Пекі.

Цілями даного дослідження є визначення процесів, під впливом яких відбулось економічне зростання Фінляндії, дослідження особливостей інновацій, впровадження високотехнологічних процесів, інтеграції науки, освіти та підприємницької діяльності.

Уроки, витягнуті з фінського досвіду, спонукають до створення інфраструктури економіки знань, зокрема до інвестування в освіту і наукові дослідження, а також в інформаційно-телекомунікаційні системи [1].

Фінансова система Фінляндії побудована так, щоб економічні інтереси громадян, громад і держави були враховані. Основні видатки державного бюджету у країні спрямовані на соціальний захист населення, допомогу місцевим бюджетам, освіту, охорону здоров'я, культуру, охорону навколишнього середовища. З 1995 року за ефективністю інноваційної діяльності країна посідає шосте місце у світі [2, С. 95]. У 2019 році ВВП на душу населення у Фінляндії склав 48869 доларів США [3]. Загальний обсяг муніципальних бюджетів приблизно дорівнює державному бюджету. Муніципальна рада приймає місцевий бюджет та встановлює місцеві податки і збори. Такі рішення не потребують додаткового погодження держави.

Доходи бюджету класифікуються на:

- податки та інші доходи фінансового характеру: податки, стягнені на основі доходу від власності, податки і збір, стягнені на основі обороту, податки і збір, стягнені на основі імпорту и експорту, акцизу та інших податків;

- доходи від операцій, за які стягується збір та інші різні доходи: дохід від продажу товарів та послуг державних установ, і від продажу активів, платежів стягнених з підприємств державою;

- відсотки і прибуток, введений в якості доходу: процентні доходи, індекс і обмінний курс компенсацій, дивіденди, частина прибутку, отримана державною грошово-кредитною установою;

- кредити: погашені кредити і державні займи [2, С. 96].

У 1990-х роках у Фінляндії відбувся кризовий момент, тоді економіка була у складному становищі через розпад СРСР та втрати його ринку. Тому фіни зосередили свою увагу не на проблемах спаду виробництва, а навпаки шукали майбутні перспективи, намагалися модернізувати засади виробництва, щоб проникнути на ринок розвинених країн Європи. У 1995 році була вдала спроба створити у країні стратегічну програму інноваційного розвитку через суспільство знань. На той час і зараз наука і технології – головні засоби суспільно-економічного розвитку. Було створено спеціальну програму з чітко сформульованих постулатів вибору шляху до суспільства знань [4, С. 95].

У 1993 р Міністерство торгівлі і промисловості Фінляндії опублікувало «Білу книгу про національну промислову стратегію», яка посилила націленість промислової політики на розвиток і просування національної інноваційної системи в контексті промислових кластерів. Відбувалася конкретизація системного підходу з акцентом на гнучку довгострокову політику, спрямовану на загальне поліпшення бізнес-середовища для фірм і галузей промисловості, особливо в плані розвитку і поширення знань, впровадження інновацій та об'єднання промислових підприємств в кластери. Принципи цієї системи були вироблені завдяки діяльності різних державно-приватних партнерств, включаючи організації, що займаються проведенням економічних досліджень, промислові федерації і фірми, і знайшли застосування в більш широких колах економічної політики [1].

Ринок цінних паперів Фінляндії функціонує за тим же принципом, що і грошовий ринок, з точки зору наявності вторинного ринку і системи визначення відсоткових ставок. Основними інструментами на цьому ринку, окрім довгострокових і середньострокових банківських кредитів, є акції і облігації. Уряд, банки і фірми випускають акції і облігації з терміном погашення зазвичай від 2 до 10 років.

Банк Фінляндії, створений ще у 1811 році, виступає центральним банком країни і відповідає за її фінансову стабільність. Центральний банк Фінляндії підпорядковується парламенту і створеної ним комісії. Основною функцією банку є збереження стабільності

фінансової системи. Стан банківського сектору Фінляндії характеризується як стабільний, не дивлячись на низькі процентні ставки. Постійний ріст попиту на іпотечні кредити і зменшення витрат позитивно відобразились на діяльності фінського банківського сектору.

Стабільність функціонування банківської системи забезпечена також незначними коливанням цін на облігації і похідні цінні папери, а також відсотковими ставками і курсом валют [2].

Основними уроками з досвіду Фінляндії є:

1. Будь-яка країна може швидко відновити обсяг ВВП і здійснити велику реструктуризацію, як це зробила Фінляндія. Кризу можна перетворити в сприятливу можливість.

2. Під тиском світових процесів Фінляндія була змушена постійно поліпшувати свої технології й систему освіти, щоб залишатися конкурентоспроможною в дуже вимогливому глобальному середовищі.

3. У Фінляндії ключовим елементом гнучкої («еластичної») економіки стала система освіти. Фінляндія мала високий рівень освіченості населення, що полегшило необхідну реструктуризацію економіки.

Будь-яка, навіть найуспішніша, країна має пам'ятати про необхідність не тільки робити висновки з минулого досвіду, але й прогнозувати майбутнє, заздалегідь готуватися до нього [4].

Фінляндія – це одна з країн, у яких функціонує інноваційна економіка. Фінансова система країни функціонує в умовах економіки знань. Країні вдалося порівняно за незначний час трансформувати свою економіку, випередити всі країни світу за економічно-соціальною ефективністю використання технологій. Вона виступає першою країною, яка прийняла Концепцію національної інноваційної системи як важливий елемент політики у сфері науки й технологій. Загалом Фінляндія може слугувати прикладом для багатьох країн.

1. Финляндия как экономика знаний. Элементы успеха и уроки для других стран / под ред. Карла Дж. Дальмана и др. ; пер. с англ. М. : Издательство «Весь Мир», 2009. 170 с. 2. Стукало Н. В., Литвин М. В., Деркач М. І. Глобальні фінанси. URL: <http://repository.dnu.dp.ua:1100/upload/58d557ee2f7de792ce464e141d34be38STUKALON.V.,-LITVIN-M.V.,-DERKACH-M.I.-GLOBAL'NI-FINANSI-CH.1.pdf> (дата звернення: 15.09.2020).
3. Статистика Фінляндії. URL: www.stat.fi (дата звернення: 15.09.2020).
4. Андрощук Г. О. Національна інноваційна система Фінляндії: формула успіху. *Наука та інновації*. 2010. Т. 6. № 4. С. 93–107. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28127/11-Androshchuk.pdf?sequence=1> (дата звернення: 15.09.2020).
5. Чуй І. Р., Банюк Е. С. Характеристика моделей фінансових систем за різними ознаками кластеризації. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/117.pdf (дата звернення: 15.09.2020).
6. Шморгун О. В. Роль національних фінансових систем у забезпеченні міжнародної конкурентоспроможності скандинавських країн. *Економічний часопис-XXI*. 2013. № 5–6(2). С. 3–6.